

183/54/2011

Tuloksellisuustarkastus

19.2.2014

Tarkastuskertomus 2/2014 Suomenlahden alusöljyvahinkojen hallinta ja vastuut

YHTEENVETO KERTOMUSLUONNOKSEN LAUSUNNOISTA

Valtiontalouden tarkastusvirasto (jatkossa tarkastusvirasto) on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautelausunnot seuraavasti:

- ympäristöministeriöltä 24.1.2014
- Suomen ympäristökeskukselta 24.1.2014
- öljysuojarahastolta 24.1.2014
- Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta 16.1.2014
- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta 24.1.2014
- liikenne- ja viestintäministeriöltä 20.1.2014
- Liikennevirastolta 24.1.2014
- sisäministeriöltä 23.1.2014 ja
- Rajavartiolaitokselta 22.1.2014.

Lisäksi saatiin palautetta Meritaito Oy:ltä (24.1.2014), Helsingin kaupungin Pelastuslaitokselta (20.12.2013) ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokselta (27.1.2014).

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1. Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön lausunto ei ole muuttanut tarkastusviraston suosituksia. Ministeriö on lausunnossaan pyytännyt kiinnittämään huomiota eräisiin tarkentaviin seikkoihin ja ilmaisuihin. Näistä on huomioitu torjuntatavoitteeseen, avomerivälivarastointiin ja jälkitorjunnan johtamiseen liittyvät täsmennykset. Sen sijaan kannanottoa ympäristöministeriön ja öljysuojarahaston kesken solmittavasta tulossopimuksesta ei ole muutet-

tu, huolimatta siitä että ympäristöministeriö on pitänyt tulosopimusta jossain määrin raskaana instrumenttina. Tulosopimuksen tarvetta on jo korostettu ympäristöministeriön hallinnonalan ohjausjärjestelmää koskevassa tuloksellisuustarkastuksessa (tuloksellisuustarkastuskertomus 220/2011).

Kannanottoa, että öljyntorjuntalain toimeenpanon ohjaus ei ole riittävä keino kunnostamismenettelyjen selventämiseksi, ei myöskään ole muutettu. Kannanotto perustuu tarkastuksessa tilattuun asiantuntijaselvitykseen.

Suomen ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskuksella ei ollut huomautettavaa esitettyihin kannanottoihin.

Öljysuojarahasto

Öljysuojarahaston mielestä rahastoa koskevat havainnot ja ehdotukset antavat ”eväitä” toiminnan edelleen kehittämiseen. Lausunnossa esitetään rahaston hallituksen ”tärkeimmät” näkemykset tarkastusviraston suosituksiin. Näissä näkemyksissä ei tule kuitenkaan esiin sellaista, jolla olisi vaikutusta tarkastuskertomusluonnoksessa esitettyihin suosituksiin, koska näkemyksissä vain tarkastellaan suositusten vaikutuksia öljysuojarahaston toimintaan ja sen kehittämiseen.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen mielestä luonnos ei sisällä sellaisia asia- tai tulkintavirheitä, joilla olisi vaikutusten tarkastuksen kannanottoihin. Keskus kuitenkin esittää näkemyksensä, että öljyntorjuntasuunnitelmia tulisi kehittää alhaalta ylöspäin ensin pelastuslaitostasolla ja sitten koota näistä Suomenlahden yhteistoimintasuunnitelma. Tällöin ei kuitenkaan saavutettaisi sitä ylemmän suunnittelutason ohjaavaa vaikutusta, johon kannanotolla pyritään.

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus otti lausunnossaan kantaa tarkastusviraston suosituksiin 2, 4, 5, 6, 7 ja 8. Lausunnossa yhdytään viraston suosituksiin ja jossain määrin myös esitetään näkemyksiä suosituksiin liittyvistä selvitetävistä asioista. Keskus ei esitä teknisluontoisia täsmennys- ja korjausehdotuksia. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto ei aiheuta muutoksia tarkastuskertomukseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö ei ottanut lausunnossaan kantaa tarkastusviraston esittämiin suosituksiin. Ministeriön lausunto sisältää teknisluontoisia täsmennys- ja korjausesityksiä, jotka käsitellään yhteenvedon kohdassa 2.

Liikennevirasto

Liikenneviraston mukaan tarkastuskertomusluonnoksessa on otettu huomioon öljyvahinkojen hallinnan ja vastuiden kannalta tarpeelliset seikat hyvin ja monipuolisesti.

Sisäministeriö

Sisäministeriön mukaan nykyinen avomeriöljyntorjunnan johtamismalli ei ole toimiva vaan avomeritorjunnan operatiivinen johto tulisi siirtää Rajavartiolaitokselle. Tarkastusviraston kertomusluonnoksessa on laajasti pohdittu johtamisjärjestelmää, myöskin sisäministeriön esittämää vaihtoehtoa. Virasto painotti kertomusluonnoksessa, että nykyisen öljyntorjuntaorganisaation muuttaminen vaatii erityisen hyvät perustelut ja laskelmat. Sisäministeriön esittämät näkökohdat eivät vaikuta tarkastusviraston suosituksiin.

Sisäministeriö katsoi, että tarkastusviraston öljyntorjuntastrategiaa ja -suunnittelua koskevat suositukset ovat pelastustoimen osalta oikeansuuntaisia. Ministeriö myös katsoi, että tarkastusviraston suositus laaja-alaisesta yhteistyöfoorumista öljyvahinkojen riskienhallintaan on perusteltu. Ministeriön mielestä valtakunnallisen yhteistyöfoorumin lisäksi tulisi perustaa alueelliset yhteistyöfoorumit yhteistoimintasuunnittelualueittain. Tämä ajatus ei ole poissuljettu tarkastuksen johtopäätösten näkökulmasta.

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitos esitti, kuten sisäministeriö, lausunnossaan, että nykyinen avomeriöljyntorjunnan johtamismalli ei ole toimiva vaan avomeritorjunnan operatiivinen johto tulisi siirtää Rajavartiolaitokselle. Laitos esitti, että tulisi perustaa erillinen poikkihallinnollinen työryhmä arvioimaan avomeritorjunnan johtamisen vaihtoehtoja Suomessa. Tarkastuskertomusluonnoksessa on kuitenkin jo laajasti arvioitu öljyntorjunnanjohtamisjärjestelyjä. Rajavartiolaitoksen esittämät näkökohdat eivät vaikuta tarkastusviraston suosituksiin.

2. Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön esittämät yksityiskohtaiset täsmennys- ja korjausehdotukset on otettu huomioon lopullista kertomusta laadittaessa.

Suomen ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskuksen täsmennys- ja korjausehdotukset kattavat ehdotusten lisäksi myös kuvauksia siitä, miten suosituksiin tullaan reagoimaan. Keskuksen esittämät teknisluontoiset täydennykset on otettu tarpeellisessa ja korjaavassa mielessä huomioon. Jotkut täsmennykset ovat asiankäsittelyn yhteydessä kuitenkin liian yksityiskohtaisia ja tästä syystä niitä ei ole ollut tarkoituksenmukaista ottaa huomioon.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön teknisluontoiset täsmennys- ja korjausehdotukset on otettu huomioon tarpeellisessa määrin. Koska tarkastus on näkökulmaltaan kansallinen, ei kaikkia kansainvälisiä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan kuuluvia lisäsehdotuksia ole huomioitu.

Liikennevirasto

Liikenneviraston yksityiskohtaiset korjausesitykset ja erityisesti terminologiset täsmentämisnäkökohdat on otettu huomioon. Niitä korjausesityksiä, jotka kohdistuvat haastateltujen (siis muiden kuin Liikenneviraston) esityksiin, ei ole syytä muuttaa, koska esitetyt asiat ovat heidän omia näkemyksiään.

Muut näkemykset

Meritaito Oy on palautteessaan esittänyt tarkastuskertomusluonnoksen ulkopuolelle jääneitä tai luonnoksessa vain osittain käsiteltyjä asioita, joita tulisi tuoda esiin. Näistä muutamat ovat vaikuttaneet kertomukseen. Tarkastusvirasto ei kuitenkaan ole huomionnut niitä näkemyksiä, jotka suuntautuvat tulevaisuuteen, tai eivät suoraan liity öljyntorjuntaan tai öljyriskien hallintaan. ”Pienet” tekniset täsmennykset on otettu huomioon kertomustekstissä.

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen korjaavat ja täsmentävät kommentit Helsingin rannanpuhdistuksen vastuista ja johtamisesta on otettu huomioon kertomuksessa. Myös Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen esittämät täsmennykset on huomioitu.

Lisätietoja: Tuloksellisuustarkastusneuvos Markku Turtiainen, puh. +358 40 735 4865, sähköposti: markku.turtiainen@vtv.fi